

بررسی نیاز و تأمین داروسازان کشور توسط فرهنگستان علوم پزشکی تا سال ۱۴۰۴ «قسمت ششم»

مقدمه

بازنگری در پیش بینی و تأمین داروسازان کشور تا سال ۱۴۰۴ طرحی است که توسط دو تن از نام آوران و متخصصان داروسازی کشور، یعنی آقایان دکتر مرتضی نیلفروشان و دکتر مرتضی آذرنوش که از اعضای گروه علوم دارویی فرهنگستان علوم پزشکی هستند، انجام شده است. این طرح با کمک همکاری همکارانی همچون دکتر سید حسام الدین شریف نیا، دکتر خسرو بیاتی و مهندس فریبا قادری نگارش شده است. مطول بودن این طرح باعث شده که در چندین قسمت توسط نشریه رازی در اختیار مخاطبان این نشریه قرار گیرد. ضمن تشکر از تمامی دست اندرکاران این طرح که در اختیار نشریه خودشان قرار گرفته است، به مرور به آن می‌پردازیم. امید که به یاری خداوند متعال، مورد توجه تصمیم‌گیرندگان قرار گیرد.

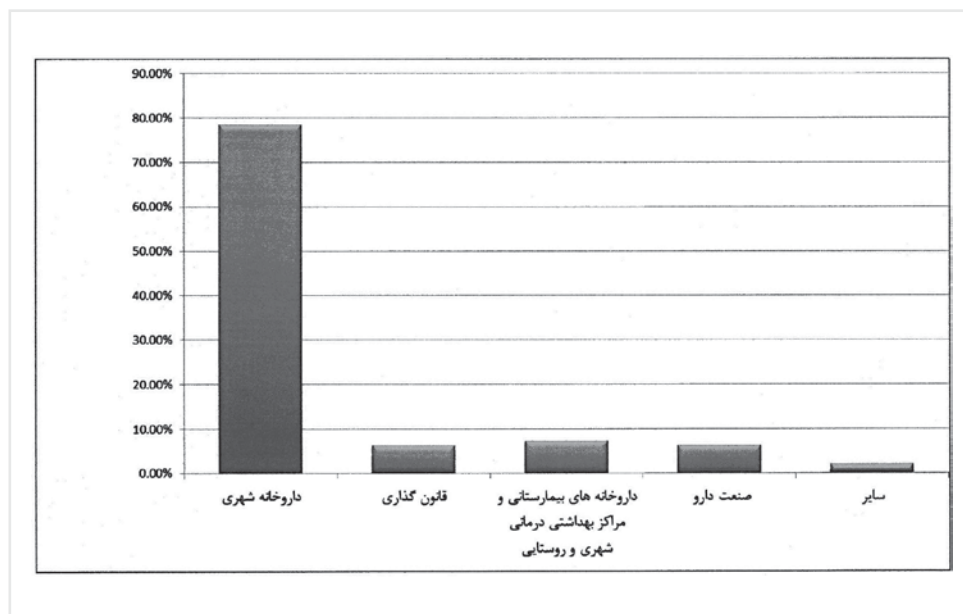
جدول ۲۴ - درصد تنوع اشتغال داروسازان براساس حوزه کاری		
درصد	تعداد	نوع اشتغال
۷۸/۳۹	۱۲۴۲۵	داروخانه شهری
۶/۳۱	۱۰۰۰	قانون گذاری
۷/۲۳	۱۱۴۶	داروخانه‌های بیمارستانی و مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی
۶/۱۸	۹۸۰	صنعت دارو
۱/۸۹	۳۰۰	سایر
۱۰۰	۱۵۸۵۱	کل

■ تعداد داروساز براساس حوزه کاری در شرایط کنونی

در صورت تقسیم تعداد داروسازان به حوزه‌های اصلی کاری نتایج به دست آمده نشان دهنده اشتغال ۷۸/۳۹ درصد در بخش داروخانه در کشور می باشد. صنعت دارو (تولید و واردات) مقام چهارم اشتغال داروسازان در کشور را به خود اختصاص داده است (جدول ۲۴ و نمودار ۲۴).

■ رشد تعداد داروساز در جهان

تعداد داروسازان (لیسانس داروسازی و دکتری داروسازی) و درصد رشد آن‌ها در کشورهای OECD نشان دهنده میانگین رشد ۱/۸ درصدی در بین سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۷ می باشد. در بین این

نمودار ۲۴ - درصد تنوع اشتغال داروسازان براساس حوزه کار

کشورها اسپانیا با تغییر ۶ درصدی در تعداد داروساز در هر ده هزار نفر بالاترین میزان رشد داروساز را دارا می‌باشد (جدول ۲۵).
 ■ **رشد تعداد داروساز در آمریکا**
 رشد تعداد داروساز در آمریکا در دوره‌های ۵ ساله در جدول (۲۶) نمایش داده شده است.

جدول ۲۵ - رشد تعداد داروسازان در هر ده هزار نفر در کشورهای (شامل داروساز و لیسانس داروسازی) OECD

کشور	تعداد داروساز در هر ۱۰ هزار نفر	میزان تغییر داروسازان از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۷	کشور	تعداد داروساز در هر ۱۰ هزار نفر	میزان تغییر داروسازان از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۷
ژاپن	۱۳/۶	۴/۰	سوئد	۷/۳	n.a.
فرانسه	۱۱/۸	۱/۴	لوکزامبورگ	۷/۲	۱/۸
بلژیک	۱۱/۶	- ۰/۴	نیوزیلند	۶/۸	n.a.
ایسلند	۱۱/۴	۱/۵	بریتانیا	۶/۸	۱/۰
اسپانیا	۱۰/۸	۶/۳	کره	۶/۵	n.a.
فنلاند	۱۰/۵	n.a.	لهستان	۶/۱	۲/۵
ایرلند	۱۰/۴	۳/۱	اتریش	۶/۰	۱/۸
پرتغال	۹/۸	۳/۵	آلمان	۶/۰	۰/۹
ایتالیا	۹/۴	n.a.	جمهوری چک	۵/۶	۲/۳
یونان	۸/۸	۱/۱	مجارستان	۵/۵	۳/۱
استرالیا	۸/۷	n.a.	اسلواکی	۴/۶	۰/۱
کانادا	۸/۳	۱/۳	ترکیه	۳/۵	۰/۱
ایالات متحده	۸/۰	n.a.	دانمارک	۲/۱	- ۰/۹
میانگین OECD	۷/۶	۱/۸	هلند	۱/۸	۱/۱

جدول ۲۶ - رشد تعداد داروسازان در ایالات متحده آمریکا

سال	۱۹۷۰	۱۹۷۵	۱۹۸۰	۱۹۸۵	۱۹۹۱	۱۹۹۵	۲۰۰۰	۲۰۰۵	۲۰۱۰
داروساز	۱۱۲۶۰۰	۱۲۱۸۰۰	۱۴۲۴۰۰	۱۵۳۵۰۰	۱۷۱۶۰۰	۱۸۰۹۵۹	۱۹۶۰۱۱	۲۱۰۳۲۱	۲۲۴۵۲۴
میزان رشد سالانه	-	۱/۶	۳/۲	۱/۵	۱/۹	۱/۳	۱/۵	۱/۴	۱/۳

	۱۹۸۰ - ۱۹۹۰	۱۹۹۰ - ۲۰۰۰	۲۰۰۰ - ۲۰۱۰
رشد تعداد داروساز	۱/۶ درصد	۱/۶ درصد	۱/۴ درصد
رشد جمعیت آمریکا	۰/۹ درصد	۰/۹ درصد	۱/۰ درصد

که مشخص است داروسازان در این سال‌ها و براساس پیش‌بینی نهادهای مرتبط با اشتغال داروسازان بیش از ۸۳ درصد افزایش خواهند یافت. در مورد آمار به‌دست آمده قابل توجه عدم امکان رشد ۵ درصدی سالانه داروسازان در داروخانه‌ها به‌دلیل ظرفیت محدود و موانع قانونی (تأسیس داروخانه براساس جمعیت) می‌باشد و اگر مطابق با پیش‌بینی نیاز نهادهای مرتبط با اشتغال داروسازان این امر محقق شود، تعداد داروسازان اشتغال یافته در داروخانه از رقم ۱/۵۹ در ازای هر ده هزار نفر به ۲/۵۳ در هر ده هزار نفر خواهد رسید (به‌نظر می‌رسد دسترسی به این شرایط غیرمحمول می‌باشد).

■ دوره آموزش داروسازی در جهان

ظرفیت ارایه خدمات داروسازی در هر کشور وابسته به داشتن اطمینان، صلاحیت و توانمندی نیروی کار و نیز وجود نیروی کار دانشگاهی ماهر است تا بتواند آموزش‌های یکپارچه و همسانی را جهت تربیت نیروی کار داروسازی هم در سطح عمومی و هم در سطح تخصصی فراهم آورد. ایجاد تضمین برای تأمین داروساز بر پایه توانمندی و عملکرد هدف کلیدی در آموزش داروسازی است و در نهایت، این سیستم‌ها باید در جهت توسعه

بررسی و مقایسه نرخ رشد جمعیت و رشد داروساز در ایالات متحده نیز نشان‌دهنده رشد بالاتر داروسازان نسبت به جمعیت ایالات متحده می‌باشد (جدول ۲۷) (۷).

■ رشد تقاضا داروساز در ایران

جدول (۲۸) نشان‌دهنده میزان رشد تقاضا برای داروسازان در حوزه‌های مختلف کاری براساس پیش‌بینی نهادهای مرتبط با شغل داروسازان می‌باشد (جدول ۲۸ فرضی و احتمالاً تحقق‌پذیر نمی‌باشد). این پیش‌بینی‌ها براساس اطلاعات دریافتی از مراکز مرتبط می‌باشد.

همان‌گونه که در جدول (۲۸) مشخص است در افق ۱۴۰۴ و براساس پیش‌بینی‌ها میزان سرانه تقاضای داروساز در کشور به ۳/۳۱ نفر در هر ۱۰ هزار نفر خواهد رسید (۲۹۱۰۶ نفر).

باوجود رشد ۱/۱۱ درصد جمعیت در کشور تا سال ۱۴۰۴ و رسیدن جمعیت کشور به نزدیک ۸۸ میلیون نفر، جمعیت داروساز در کشور رشد متوسط سالانه ۴/۶۵ درصدی را تجربه خواهد کرد (برمبنای آمار پذیرفته‌شدگان دانشکده‌های داروسازی کشور).

جدول (۲۹) نیز رشد کلی جمعیت و رشد کلی داروساز را تا سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد و همان‌گونه

جدول ۲۸ - رشد تعداد داروسازان در ایران براساس پیش‌بینی نیاز نهادهای مرتبط با اشتغال داروسازان														
نوع اشتغال	سال ۱۳۹۲	رشد سالانه	سال ۱۳۹۳	سال ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۳	سال ۱۴۰۴
داروخانه‌های بخش خصوصی	۱۲۶۲۵	۵ درصد	۱۳۲۶۹	۱۶۲۸۳	۱۵۱۰۳	۱۵۵۸۸	۱۶۶۵۱	۱۷۲۸۳	۱۸۲۵۷	۱۹۲۷۵	۱۹۲۷۵	۲۰۳۳۹	۲۱۲۵۱	
داروخانه‌های بیمارستانی بخش خصوصی	۴۱۸	۵ درصد	۴۳۹	۴۸۴	۵۰۸	۵۳۳	۵۶۰	۵۸۸	۶۱۸	۶۴۸	۶۸۱	۶۸۱	۷۱۵	
داروخانه‌های بیمارستانی بخش دولتی	۴۲۱	۵ درصد	۴۴۲	۴۸۷	۵۱۲	۵۳۷	۵۶۴	۵۹۲	۶۲۳	۶۵۳	۶۸۶	۶۸۶	۷۲۰	
شبکه‌های بهداشتی (مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی)	۳۰۷	۰ درصد	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	۳۰۷	
نیزه‌های ستادی سازمان غذا و دارو	۱۰۰۰۰	۰ درصد	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	
کارخانجات تولید مواد اولیه	۲۰	۲۰ درصد	۲۹	۳۵	۴۱	۵۰	۶۰	۷۳	۸۶	۱۰۳	۱۲۴	۱۲۴	۱۴۹	
کارخانجات تولید فرآورده‌های دارویی	۴۴۱	۲۰ درصد	۵۲۹	۶۲۵	۷۲۲	۸۱۴	۹۱۴	۱۰۹۷	۱۲۸۰	۱۴۸۰	۱۶۷۵	۱۸۳۱	۲۰۳۷	
شرکت‌های واردکننده دارو	۱۴۰	۱۰ درصد	۱۵۴	۱۶۹	۱۸۶	۲۰۵	۲۲۵	۲۴۸	۲۷۳	۳۰۰	۳۲۰	۳۴۲	۳۶۲	
شرکت‌های تک‌تخصصی	۳۳	۰ درصد	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	
شرکت‌های تولید و واردکننده مکمل	۱۵۰	۱۰ درصد	۱۶۷	۱۸۵	۲۰۵	۲۲۷	۲۵۱	۲۷۷	۳۰۷	۳۴۱	۳۷۹	۴۱۸	۴۵۶	
شرکت‌های توزیع دارویی	۱۲۸	۰ درصد	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	۱۲۸	
شرکت‌های آرایشی و بهداشتی (تولیدی و وارداتی)	۱۵۰	۱۰ درصد	۱۶۵	۱۸۲	۲۰۰	۲۲۰	۲۴۲	۲۶۶	۲۹۲	۳۲۳	۳۵۴	۳۸۹	۴۲۸	
شرکت‌های تولید و واردات داروهای گیاهی	۶۱	۰ درصد	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	
شرکت‌های تولید و واردات ملزومات دارویی	۴۲	۲ درصد	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۰	۵۱	۵۲	
تعداد داروسازان	۱۵۸۵۱		۱۶۶۶۸	۱۷۵۲۶	۱۸۴۴۶	۱۹۴۳۳	۲۰۳۸۹	۲۱۳۴۹	۲۲۳۸۵	۲۳۴۲۸	۲۴۵۷۳	۲۵۷۳۳	۲۶۹۱۰۶	
جمعیت کشور	۷۷۸۵۶۰۰۰	۱۰۱۱ درصد	۷۸۷۳۳۰۰۰	۷۹۶۸۶۰۰۰	۸۰۵۹۹۰۰۰	۸۱۵۰۶۰۰۰	۸۲۴۲۰۰۰	۸۳۳۸۶۰۰۰	۸۴۳۵۶۰۰۰	۸۵۳۲۰۰۰	۸۶۲۸۰۰۰	۸۷۰۰۰۰۰	۸۷۹۰۹۲۷۵	
تعداد داروساز بر حسب هر ۱۰ هزار نفر			۲۱۱۲	۲۱۲۰	۲۱۲۹	۲۱۳۸	۲۱۴۹	۲۱۶۰	۲۱۷۲	۲۱۸۵	۲۱۹۹	۲۲۱۴	۲۲۳۱	

(در مورد ریف ۱ در داروخانه‌های سطح شهر و همچنین داروسازان در کارخانجات ماده اولیه و فرآورده‌های دارویی به‌منظور می‌رشد محقق نگردد)

نیز از این قاعده مستثنی نیست. البته، در این میان نگاه مدرن به نحوه آموزش داروساز اهمیت فراوانی دارد، به‌ویژه در محیط به‌شدت پیچیده نظام سلامت به‌خصوص از این جهت که این محیط به‌شدت مواجه با نیازهای جدید خدمات می‌باشد. علاوه بر این، نیاز به درک اولویت‌های ملی برای چگونگی این آموزش الزامی است.

در سطح بین‌المللی نیز نیاز به یک رویکرد هماهنگ جهت برنامه‌ریزی تأمین نیروی داروساز وجود دارد (۱۶، ۱۰).

■ ظرفیت آموزش داروسازی در جهان

در واقع، عرضه‌کننده نیروی کار داروساز، دانشکده‌های داروسازی می‌باشند که در ذیل به نحوه تأمین داروساز در تعدادی از کشورهای جهان پرداخته می‌شود (۱۰) (نمودار ۲۵).

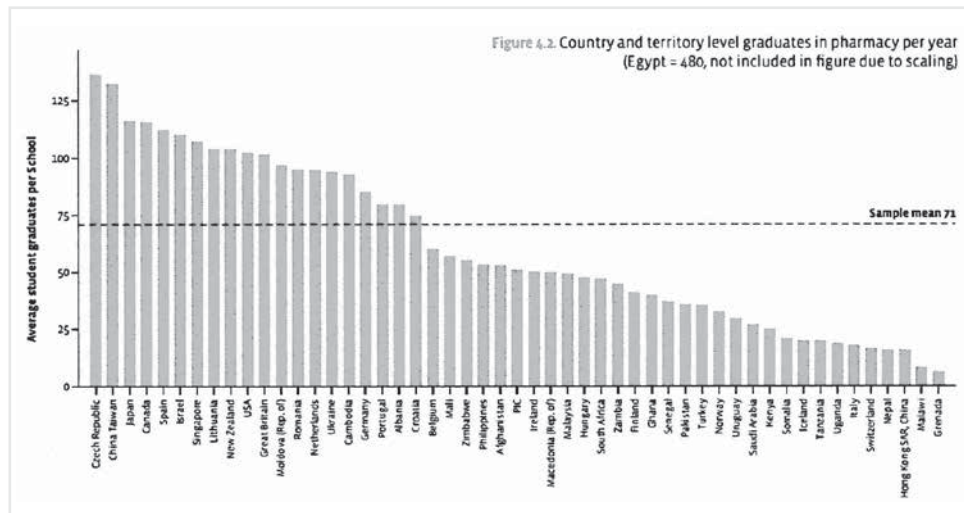
جدول ۲۹ - درصد رشد جمعیت و درصد رشد تعداد داروساز براساس پیش‌بینی نهادهای مرتبط

سال	جمعیت کشور	تعداد داروساز
۱۳۹۳	۷۷۸۵۶۰۰۰	۱۵۸۵۸
۱۴۰۴	۸۷۹۰۹۲۷۵	۲۹۱۰۶
درصد تجمعی	درصد ۱۲/۹۱	درصد ۸۳/۵۴

توانمندی و شایستگی مادام‌العمر جامعه داروسازی حرکت نمایند.

آموزش متخصصان مراقبت سلامتی در ایجاد توانمندی آنان در جهت بهبود نتایج درمانی، کیفیت زندگی بیماران، پیشرفت‌های علمی و بهبود بهداشت عمومی اهمیت فراوانی دارد.

همان‌گونه که وجود پزشک برای همه مشاغل مراقبت‌های بهداشتی ضروری است، وجود داروساز

نمودار ۲۵ - تعداد فارغ‌التحصیلان داروسازی در جهان در سال ۲۰۱۲

و تعداد اعلامی از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد، جدول (۳۱) تعداد پذیرفته‌شدگان استخراج یافته از دفاتر پذیرش کنکور را در سال‌های مختلف نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشخص است تعداد اعلامی از سوی وزارت بهداشت با ظرفیت اعلام شده از سوی سازمان سنجش کشور تفاوت معنی‌داری دارد و با این که تعداد پذیرفته‌شدگان در سال ۱۳۹۳ براساس ظرفیت اعلامی از سوی سازمان سنجش برابر با ۱۰۹۷ نفر بوده است، تعداد پذیرفته‌شدگان در این سال برابر با ۱۷۶۶ نفر می‌باشد (بدون احتساب دانشگاه آزاد).

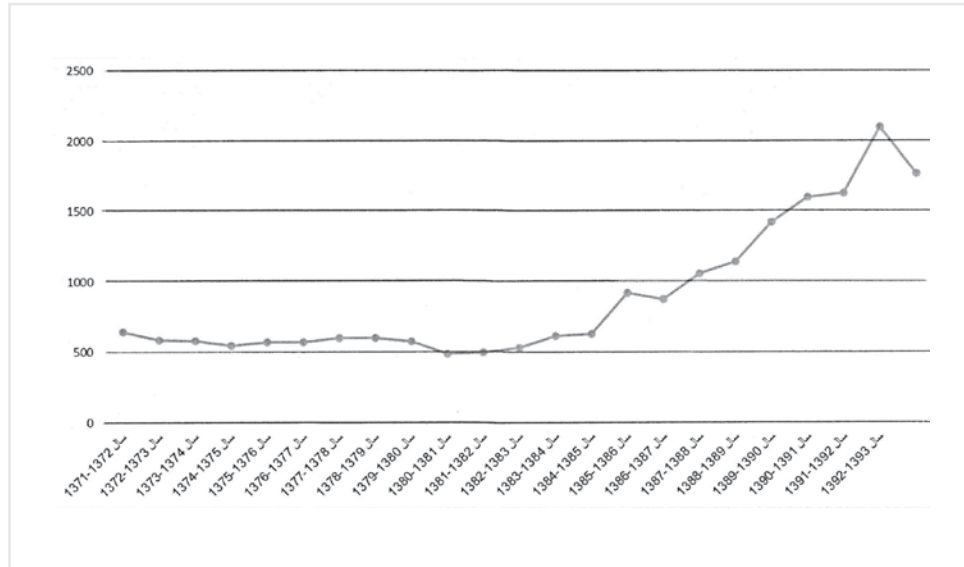
■ **پیش‌بینی تعداد داروساز در سال ۱۴۰۴**
براساس اطلاعات به‌دست آمده از تعداد پذیرفته‌شدگان داروسازی تا سال ۱۳۹۳ در کشور (براساس میانگین ۶ سال آخر پذیرش) و در نظر گرفتن ۹۵ درصد فارغ‌التحصیل از این تعداد پذیرفته‌شدگان نتایج جدول (۳۲) به‌دست می‌آید (بدون احتساب دانشگاه آزاد).
براساس اطلاعات حاصل از تعداد پذیرفته‌شدگان داروسازی تا سال ۱۳۹۳ در کشور (براساس میانگین ۶ سال آخر پذیرش) و در نظر گرفتن ۹۵ درصد فارغ‌التحصیل از این تعداد پذیرفته‌شدگان نتایج (جدول ۱ - ۳۲) به‌دست می‌آید (با احتساب دانشگاه آزاد).
همان‌گونه که مشخص است در سال ۱۴۰۴ براساس رشد جمعیت ۱/۱۱ درصدی، تعداد داروسازان به ۴/۳۴ نفر در هر ده هزار نفر خواهد رسید. این عدد بالاتر از پیش‌بینی نیاز کشور در

همان‌طور که مشخص است به‌طور میانگین در جهان ۷۱/۴ نفر در سال در رشته داروسازی از هر دانشکده در سال فارغ‌التحصیل می‌شوند.
در خاورمیانه بیش‌ترین تعداد دانشکده داروسازی و داروساز فارغ‌التحصیل در کشور مصر وجود دارند و کشور قطر در شاخص‌های گفته شده پایین‌ترین وضعیت را دارا می‌باشد (۱۷).

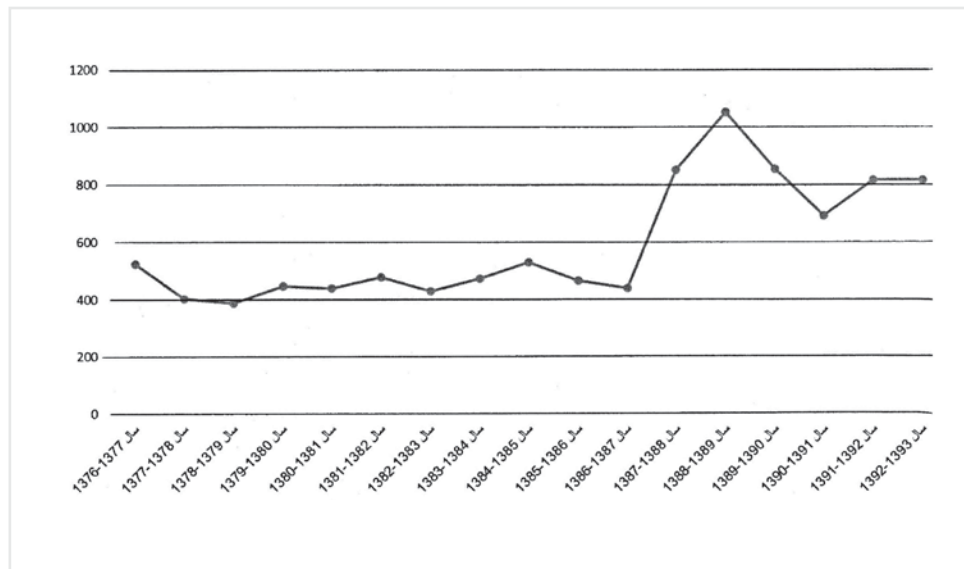
■ **تعداد پذیرفته‌شدگان و فارغ‌التحصیلان داروسازی در کشور**

جدول (۳۰) تعداد فارغ‌التحصیلان داروسازی را در بین سال‌های ۱۳۷۱ تا سال ۱۳۹۴ نشان می‌دهد و همان‌گونه که مشخص است در سال ۱۳۹۳ تعداد ۸۱۵ نفر داروساز در کشور فارغ‌التحصیل شده‌اند (بدون احتساب دانشگاه آزاد اسلامی) (نمودار ۲۶ و ۲۷).
با توجه به عدم دسترسی به اطلاعات و آمار پذیرفته‌شدگان و با در نظر گرفتن تعداد ۳۰۰ نفر پذیرفته شده واحد علوم دارویی دانشگاه آزاد اسلامی و نیز حداقل ۵۰ نفر پذیرفته شده در دو دانشگاه آزاد واحدهای آمل و دامغان (از سال ۱۳۹۳) اطلاعات جدول (۱ - ۳۰) در مورد تعداد پذیرفته‌شدگان داروسازی در کشور به‌دست می‌آید (با استفاده از اطلاعات حاصل از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی).
نکته قابل توجه در نظر گرفتن برابری ورودی (فارغ‌التحصیلان خارج کشور) و خروجی (مهاجرت داروسازان به خارج از کشور) می‌باشد، به معنی دیگر مورد محاسبه قرار نگرفته‌اند.
نکته قابل توجه تفاوت تعداد پذیرفته‌شدگان داروسازی اعلامی از سوی سازمان سنجش کشور

جدول ۳۰ - تعداد پذیرفته شده و فارغ التحصیل رشته داروسازی در ایران		
سال	تعداد پذیرفته شدگان داروسازی در کشور	تعداد فارغ التحصیلان داروسازی در کشور
۱۳۷۱ - ۱۳۷۲	۶۴۸	
۱۳۷۲ - ۱۳۷۳	۵۸۹	
۱۳۷۳ - ۱۳۷۴	۵۸۰	
۱۳۷۴ - ۱۳۷۵	۵۴۸	
۱۳۷۵ - ۱۳۷۶	۵۷۱	
۱۳۷۶ - ۱۳۷۷	۵۷۲	۵۲۴
۱۳۷۷ - ۱۳۷۸	۶۰۱	۴۰۲
۱۳۷۸ - ۱۳۷۹	۶۰۴	۳۸۸
۱۳۷۹ - ۱۳۸۰	۵۷۹	۴۴۷
۱۳۸۰ - ۱۳۸۱	۴۹۱	۴۳۸
۱۳۸۱ - ۱۳۸۲	۴۹۸	۴۷۶
۱۳۸۲ - ۱۳۸۳	۵۲۹	۴۲۹
۱۳۸۳ - ۱۳۸۴	۶۱۰	۴۷۲
۱۳۸۴ - ۱۳۸۵	۶۲۶	۵۲۸
۱۳۸۵ - ۱۳۸۶	۹۱۵	۴۶۴
۱۳۸۶ - ۱۳۸۷	۸۷۱	۴۳۸
۱۳۸۷ - ۱۳۸۸	۱۰۵۵	۸۵۰
۱۳۸۸ - ۱۳۸۹	۱۱۳۷	۱۰۵۰
۱۳۸۹ - ۱۳۹۰	۱۴۲۲	۸۵۳
۱۳۹۰ - ۱۳۹۱	۱۵۹۶	۶۹۱
۱۳۹۱ - ۱۳۹۲	۱۶۲۶	۸۱۳
۱۳۹۲ - ۱۳۹۳	۲۰۹۴	۸۱۵
۱۳۹۳ - ۱۳۹۴	۱۷۶۶	

نمودار ۲۶ - پذیرفته شدگان داروسازی ۱۳۷۱ - ۱۳۹۳

نمودار ۲۷ - تعداد فارغ التحصیل داروسازی

جدول ۱-۳۰	
تعداد پذیرفته شدگان داروسازی در کشور	سال
۷۴۸	۱۳۷۱ - ۱۳۷۲
۶۸۹	۱۳۷۲ - ۱۳۷۳
۶۸۰	۱۳۷۳ - ۱۳۷۴
۶۴۸	۱۳۷۴ - ۱۳۷۵
۶۷۱	۱۳۷۵ - ۱۳۷۶
۶۷۲	۱۳۷۶ - ۱۳۷۷
۷۰۱	۱۳۷۷ - ۱۳۷۸
۷۰۴	۱۳۷۸ - ۱۳۷۹
۷۷۹	۱۳۷۹ - ۱۳۸۰
۶۹۱	۱۳۸۰ - ۱۳۸۱
۶۹۸	۱۳۸۱ - ۱۳۸۲
۷۲۹	۱۳۸۲ - ۱۳۸۳
۸۱۰	۱۳۸۳ - ۱۳۸۴
۸۲۶	۱۳۸۴ - ۱۳۸۵
۱۲۶۵	۱۳۸۵ - ۱۳۸۶
۱۲۲۱	۱۳۸۶ - ۱۳۸۷
۱۴۰۵	۱۳۸۷ - ۱۳۸۸
۱۴۸۷	۱۳۸۸ - ۱۳۸۹
۱۷۷۲	۱۳۸۹ - ۱۳۹۰
۱۹۴۶	۱۳۹۰ - ۱۳۹۱
۱۹۷۶	۱۳۹۱ - ۱۳۹۲
۲۴۴۴	۱۳۹۲ - ۱۳۹۳
۲۱۱۶	۱۳۹۳ - ۱۳۹۴

جدول ۳۱ - تعداد پذیرفته‌شدگان براساس ارقام سازمان سنجش

دانشگاه	سال ۸۹	سال ۹۰	سال ۹۱	سال ۹۲	سال ۹۳
بقیه‌الله	۰	۰	۰	۰	۱۰
پردیس خودگردان اردبیل	۰	۰	۰	۲۵	۱۵
پردیس خودگردان اهواز (علوم پایه آبادان)	۳۰	۳۰	۳۵	۲۵	۱۵
پردیس خودگردان زنجان	۳۰	۰	۰	۳۰	۱۵
پردیس خودگردان همدان	۰	۰	۰	۲۵	۱۵
ارومیه	۰	۰	۰	۲۵	۱۸
پردیس خودگردان کرمان	۲۵	۳۰	۳۰	۳۰	۲۰
پردیس خودگردان مازندران	۳۰	۳۰	۳۵	۳۰	۲۰
پردیس خودگردان مشهد	۰	۰	۰	۳۰	۲۰
پردیس خودگردان یزد (احمدآباد)	۰	۲۵	۲۰	۲۵	۲۰
اردبیل	۰	۰	۰	۳۰	۲۵
یزد	۲۰	۲۶	۳۰	۲۵	۲۵
پردیس خودگردان اصفهان	۰	۰	۰	۵۰	۲۵
پردیس خودگردان تبریز (منطقه آزاد جلفا)	۳۵	۳۰	۳۰	۴۵	۲۵
پردیس خودگردان شیراز	۵۰	۵۰	۵۹	۵۰	۲۵
گیلان	۰	۰	۳۰	۳۰	۲۶
زابل	۲۰	۳۰	۳۰	۴۰	۲۸
اهواز	۴۵	۵۳	۵۹	۴۵	۳۰
لرستان	۰	۰	۰	۳۰	۳۰
همدان	۲۰	۲۷	۳۵	۳۵	۳۰
پردیس خودگردان شهید بهشتی	۳۰	۳۰	۴۵	۵۰	۳۰

ادامه جدول ۳۱ - تعداد پذیرفته‌شدگان براساس ارقام سازمان سنجش					
دانشگاه	سال ۸۹	سال ۹۰	سال ۹۱	سال ۹۲	سال ۹۳
دانشگاه آزاد واحد دامغان	۰	۰	۰	۰	۳۰
دانشگاه آزاد واحد مازندران	۰	۰	۰	۰	۳۰
کرمان	۴۲	۴۹	۵۵	۵۰	۳۲
اصفهان	۶۵	۷۶	۸۰	۴۶	۳۵
کرمانشاه	۲۰	۳۷	۴۵	۳۲	۳۵
مازندران	۵۰	۵۸	۶۵	۵۰	۳۵
پردیس خودگردان تهران	۶۰	۶۰	۴۵	۵۰	۳۵
مشهد	۵۹	۶۴	۷۰	۴۰	۳۸
زنجان	۴۰	۴۵	۵۰	۴۰	۴۴
شهید بهشتی	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۴۷
تبریز	۷۵	۸۵	۸۸	۵۹	۵۰
تهران	۹۰	۷۷	۸۰	۸۰	۵۴
دانشگاه آزاد واحد علوم دارویی	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰
شیراز	۵۹	۶۵	۷۳	۶۵	۵۵
جمع کل	۱۰۵۵	۱۱۳۷	۱۲۴۹	۱۳۴۷	۱۰۹۷

احتساب داروسازان مورد نیاز نهادهای مرتبط با اشتغال داروسازان تا آن سال به صورت زیر خواهد بود (جدول ۲ - ۳۲).

براساس الگوی کشورهای OECD در سال ۱۴۰۴ نحوه اشتغال داروسازان فارغ‌التحصیل با احتساب داروسازان فارغ‌التحصیل تا آن سال به صورت جدول (۳ - ۳۲) می‌تواند باشد.

مطالعه قبلی (سال ۱۳۸۹) صورت گرفته شده در فرهنگستان می‌باشد (۲/۳ نفر در هر ۱۰ نفر).

■ اشتغال داروسازان مطابق با الگوی کشورهای OECD در سال ۱۴۰۴

براساس الگوی کشورهای OECD در سال ۱۴۰۴ نحوه اشتغال داروسازان فارغ‌التحصیل با

جدول ۳۲ - پیش‌بینی تعداد داروساز تا سال ۱۴۰۴

سال	تعداد داروسازان	تعداد جمعیت	تعداد داروساز در هر ۱۰ هزار جمعیت
سال ۱۳۹۳	۱۷,۷۳۸	۷۷,۸۵۶,۰۰۰	۲/۲۸
سال ۱۳۹۴	۱۹,۴۱۶	۷۸,۷۲۰,۲۰۲	۲/۴۷
سال ۱۳۹۵	۲۱,۰۹۴	۷۹,۵۹۳,۹۹۶	۲/۶۵
سال ۱۳۹۶	۲۲,۷۷۲	۸۰,۴۷۷,۴۸۹	۲/۸۳
سال ۱۳۹۷	۲۴,۴۵۰	۸۱,۳۷۰,۷۸۹	۳/۰۰
سال ۱۳۹۸	۲۶,۱۲۸	۸۲,۲۷۴,۰۰۵	۳/۱۸
سال ۱۳۹۹	۲۷,۸۰۶	۸۳,۱۸۷,۲۴۷	۳/۳۴
سال ۱۴۰۰	۲۹,۴۸۴	۸۴,۱۱۰,۶۲۵	۳/۵۱
سال ۱۴۰۱	۳۱,۱۶۲	۸۵,۰۴۴,۲۵۳	۳/۶۶
سال ۱۴۰۲	۳۲,۸۴۰	۸۵,۹۸۸,۲۴۴	۳/۸۲
سال ۱۴۰۳	۳۴,۵۱۸	۸۶,۹۴۲,۷۱۴	۳/۹۷
سال ۱۴۰۴	۳۶,۱۹۶	۸۷,۹۰۷,۷۷۸	۴/۱۲

جدول ۳۲-۱

سال	تعداد داروسازان	تعداد جمعیت	تعداد داروساز در هر ۱۰ هزار جمعیت
سال ۱۳۹۳	۱۷,۷۳۸	۷۷,۸۵۶,۰۰۰	۲/۲۸
سال ۱۳۹۴	۱۹,۵۹۷	۷۸,۷۲۰,۲۰۲	۲/۴۹
سال ۱۳۹۵	۲۱,۴۵۶	۷۹,۵۹۳,۹۹۶	۲/۷۰
سال ۱۳۹۶	۲۳,۳۱۵	۸۰,۴۷۷,۴۸۹	۲/۹۰
سال ۱۳۹۷	۲۵,۱۷۴	۸۱,۳۷۰,۷۸۹	۳/۰۹
سال ۱۳۹۸	۲۷,۰۳۳	۸۲,۲۷۴,۰۰۵	۳/۲۹
سال ۱۳۹۹	۲۸,۸۹۲	۸۳,۱۸۷,۲۴۷	۳/۴۷
سال ۱۴۰۰	۳۰,۷۵۱	۸۴,۱۱۰,۶۲۵	۳/۶۶
سال ۱۴۰۱	۳۲,۶۱۰	۸۵,۰۴۴,۲۵۳	۳/۸۳
سال ۱۴۰۲	۳۴,۴۶۹	۸۵,۹۸۸,۲۴۴	۴/۰۱
سال ۱۴۰۳	۳۶,۳۲۸	۸۶,۹۴۲,۷۱۴	۴/۱۸
سال ۱۴۰۴	۳۸,۱۸۷	۸۷,۹۰۷,۷۷۸	۴/۳۴

جدول ۲- ۳۲

تعداد داروسازان در سال ۱۴۰۴ مطابق با الگوی جهانی	درصد مطابق با الگوی جهانی	
۱۶۰۰۸	۵۵ درصد	داروسازان شاغل در داروخانه‌های شهری
۵۲۳۹	۱۸ درصد	داروسازان شاغل در داروخانه‌های بیمارستانی و مراکز درمانی
۲۹۱۱	۱۰ درصد	داروسازان شاغل در صنعت و رشته‌های مرتبط
۱۴۵۵	۵ درصد	داروسازان شاغل در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی
۱۴۵۵	۵ درصد	داروسازان شاغل در سازمان‌های نظارتی
۲۰۳۷	۷ درصد	سایر
۲۹۱۰۶	۱۰۰ درصد	جمع کل

جدول ۳- ۳۲

تعداد داروسازان در سال ۱۴۰۴ مطابق با الگوی جهانی	درصد مطابق با الگوی جهانی	
۲۱۰۰۳	۵۵ درصد	داروسازان شاغل در داروخانه‌های شهری
۶۸۷۴	۱۸ درصد	داروسازان شاغل در داروخانه‌های بیمارستانی و مراکز درمانی
۳۸۱۹	۱۰ درصد	داروسازان شاغل در صنعت و رشته‌های مرتبط
۱۹۰۹	۵ درصد	داروسازان شاغل در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی
۱۹۰۹	۵ درصد	داروسازان شاغل در سازمان‌های نظارتی
۲۶۷۳	۷ درصد	سایر
۳۸۱۸۷	۱۰۰ درصد	جمع کل